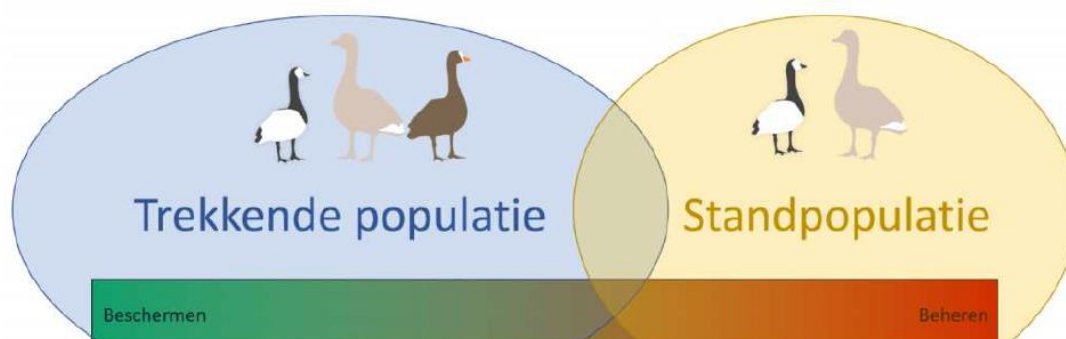

DRENTS GANZENAKKOORD

‘beschermen en beheren’

vastgesteld: 05-10-2022

Stichting Faunabeheereenheid (FBE) Drenthe
Postbus 715
9400 AS Assen

info@fbedrenthe.nl
www.fbedrenthe.nl

Aanleiding

In de Natuurvisie 2022, het beleidsdocument van de provincie Drenthe, is het belang aangegeven dat wordt ingezet op de balans tussen het beschermen en beheren van ganzen. Hierbij gaat het bij beschermen om de internationale verplichting die Nederland heeft voor trekganzen en bij beheren om het voorkomen van een verdere stijging van de schadecijfers.

Met het oog op de stijging van de schadecijfers heeft de provincie Drenthe de FBE Drenthe gevraagd om over het terugdringen van de schade door ganzen afspraken te maken met de in haar bestuur participerende partijen en deze vast te leggen in een Drents ganzenakkoord.

De FBE Drenthe heeft een Ganzenadviescommissie ingesteld voor een Ganzenakkoord op hoofdlijnen.

Doel

Dit akkoord is bedoeld om gebiedspartijen bij elkaar te brengen om ganzenpopulaties in Drenthe te beschermen en beheren met als doel om de ganzenpopulatie in Drenthe duurzaam in stand te houden. Dit op een niveau, waarbij een goed evenwicht wordt gevonden tussen de omvang van de van nature in Drenthe voorkomende populaties en de risico's die daarmee samenhangen.

Wettelijke belangen

Beschermen:

- de internationale verplichting die Nederland heeft voor het beschermen van trekganzen;
- de instandhoudingsdoelstellingen in N2000 gebieden;
- het bereiken en/of handhaven van de gunstige staat van instandhouding van ganzensoorten;
- de zorgplicht in het kader van de Wet natuurbescherming.

Beheren:

- er is geen andere bevredigende oplossing (escalatieladder);
- ter voorkoming van belangrijke schade aan landbouwgewassen;
- ter bescherming van flora en fauna;
- ter bestrijding van overlast;
- ter beperking van de omvang van populaties van invasieve exoten of verwilderde soorten.

Kader

Voor het beschermen en beheren van ganzen in Drenthe zijn de volgende kaders van toepassing.

- De Wet natuurbescherming (Wnb) (medio 2023 opgenomen in de Omgevingswet);
- De Provinciale Omgevingsverordening provincie Drenthe (POV);
- De Beleidsregels Wet natuurbescherming van de provincie Drenthe;
- De Natuurvisie 2022 en aanvullend, het Uitvoeringsplan flora en fauna 2022 van de provincie Drenthe;
- De N2000 beheerplannen welke van toepassing zijn voor Drenthe;
- Jurisprudentie m.b.t. proportionaliteit, subsidiariteit en effectiviteit (zie noot op pag. 11).

Trekganzen en standganzen

- Trekganzen: kolgans, brandgans, overwinterende grauwe gans en toendrarietgans.
- Standganzen: overzomerende grauwe gans en -brandgans, Canadese gans, Nijlgans en de verwilderde boerengans (soepgans).

Uitgangspunten beschermen en beheren

Beschermen

- winterrust voor trekganzen op overjarig grasland van 1 oktober tot 1 april;
- geen schadebestrijding met het geweer in foerageergebieden in de winterperiode;
- geen schadebestrijding met het geweer in N2000 gebieden met een zone van 250 m1 eromheen;
- inspanningsverplichting voor 500 ha. extra foerageergebied.

Beheren

- Schadebestrijding (met het geweer) van trekganzen:
 - in WBE gebieden met schadehistorie, gemeten naar de laatste 5 jaar;
 - van 1 november tot 1 april alleen op kwetsbare gewassen;
 - op basis van verjaging met ondersteunend afschot;
 - maximaal 5 ganzen per schadeperceel per dag.
- Schadebestrijding (met het geweer) standganzen:
 - in WBE gebieden met schadehistorie;
 - van 1 oktober tot 1 april niet in foerageergebieden;
 - overzomerende grauwe gans, van 1 maart tot 1 oktober op alle gewassen;
 - Op voorhand worden geen middelen of methoden voor schadebestrijding uitgesloten.
De gereedschapskist zoals geformuleerd onder het G7-ganzenakkoord vormt het uitgangspunt.
 - Canadese gans, Nijlgans en soepgans jaarrond op alle gewassen in alle gebieden;
 - gebruik lokkers opnemen in de ontheffing.

Foerageergebieden

- de huidige foerageergebieden blijven gehandhaafd;
- er wordt actief gezocht naar 500 ha. extra foerageergebied in landbouwgebieden;
 - nader te analyseren en onderbouwen per deelgebied
 - er wordt door een onafhankelijke partij een analyse gedaan voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van foerageergebieden.
 - per deelgebied als voorwaarde voor schadebestrijding met het geweer van trekganzen.
 - de gebiedspartijen hebben een inspanningsverplichting om hieraan mee te werken en te realiseren.
- de TBO's zullen binnen hun gebieden ook geschikt foerageergebied beschikbaar stellen;
- de foerageergebieden zijn van kracht van 1 oktober tot 1 april;
- advies aan de provincie Drenthe om binnen de foerageergebieden schade automatisch te taxeren en te vergoeden.
- advies aan de provincie Drenthe: Natuurdoeltype N13.02 Wintergastenweide opnemen en openstellen in het Natuurbeheerplan voor Drenthe.

Monitoring

- Alle data, welke van invloed (kunnen) zijn op de doelstelling van het Ganzenakkoord worden door de FBE gemonitord: afschot, getaxeerde schade (in hectares, kilogram droge stof en bedrag per eenheid), aantallen en spreiding van ganzen per soort, het effect van de schadereducerende maatregelen op de omvang van de schade, de functionaliteit van de foerageergebieden en de deelname binnen de foerageergebieden;
- Een hiaat in de data is het ontbreken van gegevens over aantallen broedparen (grauwe- en brandgans) en de mate van standvastigheid van standganzen in Drenthe. Vanaf 2023 wordt dit de door FBE geïnventariseerd. Hiervoor initieert de Ganzenadviescommissie een extern advies.
- De Ganzenadviescommissie komt minimaal eenmaal per jaar bij elkaar en bespreken de voortgang van het Ganzenakkoord en adviseren aan de FBE.

Gebiedsbenadering

- Onder de regie van de FBE gaan relevante gebiedspartijen per gebied werkplannen voor beschermen en beheren van ganzen met elkaar afspreken.
- De gebieden zijn: Leekstermeer, Hunze, Bargerveen, Coevorden, Dwingelderveld en Nijveen.
- Binnen de gebieden van de TBO's houden de TBO's zelf regie op de uitvoering.
- Inzet op beschermen en beheren wordt door alle partijen binnen hun vermogen geleverd;
- Ontheffingen en opdrachten voor beheer en schadebestrijding worden binnen het wettelijk geldend kader met zo weinig mogelijk beperkingen verleend. Voorschriften zullen zoveel mogelijk beperkt blijven tot hetgeen nodig is voor toezicht en handhaving en noodzakelijke waarborgen voor andere (natuur)beleidsdoelen.

Faunabeheerplan

- De FBE Drenthe zal het Drents Ganzenakkoord overnemen in het Faunabeheerplan.

Definities

Trekganzen

- grauwe gans in de winterperiode
- brandganzen in de winterperiode
- kolgans in de winterperiode
- rietgans (toendrarietgans) in de winterperiode
- kleine rietgans in de winterperiode
- rotgans (zwarte rotgans, witbuikrotgans)
- dwerggans
- roodhalsgans

standganzen

- grauwe ganzen en brandganzen, welke in de zomerperiode in Drenthe voorkomen;
- Nijlgans, als invasieve exoot (EU-lijst);
- Canadese gans als landelijk vrijgestelde soort;
- Soepgans of verwilderde boerengans, als verwilderde soort;
- Hybride ganzen, kruisingen van bovengenoemde soorten.

Status ganzen op basis van de definities

- Onder trekganzen worden verstaan de onder de definitie van trekganzen genoemde soorten die gedurende een bepaalde tijd in de winterperiode in Nederland overwinteren. Dit zijn circa 2 miljoen dieren. Onder de trekganzen bevinden zich ook soorten waar in de zomerperiode (1 april- 1 oktober) het zomerregime op van toepassing is.
- In het akkoord zijn de kleine rietgans, rotgans, zwarte rotgans, witbuikrotgans, roodhalsgans, sneeuwganzen en dwergganzen niet genoemd. Deze soorten zijn op basis van de Vogelrichtlijn als beschermd aangemerkt en veroorzaken relatief weinig tot geen schade in Drenthe. Omdat ze weinig tot geen schade veroorzaken, is beheer en schadebestrijding van deze soorten op basis van het ganzenakkoord niet aan de orde.

Winterperiode

- De winterperiode loopt van 1 oktober tot 1 april.

Zomerperiode

- De zomerperiode loopt van 1 april tot 1 oktober.

Winterrust

- Winterrust betekent geen bejaging van ganzen op overjarig grasland gedurende een aantal maanden. - -
- verjaging zonder het geweer is hierbij niet verboden.

Foerageergebieden

- Foerageergebieden zijn gebieden die door Gedeputeerde Staten van Drenthe zijn vastgesteld of nog worden vastgesteld. Binnen de foerageergebieden worden geen ganzen verstoord door bejaging of verjaging.

Kwetsbaar gewas

- Akkerbouwgewassen en pas ingezaaid grasland (na 1 aug)

Schadebestrijding met het geweer

- dit betreft verjagen met ondersteunend afschot;
- behalve bij exoten en verwilderde soorten, waarbij populatiebeheer het uitgangspunt is.

Data-overzicht Drenthe.

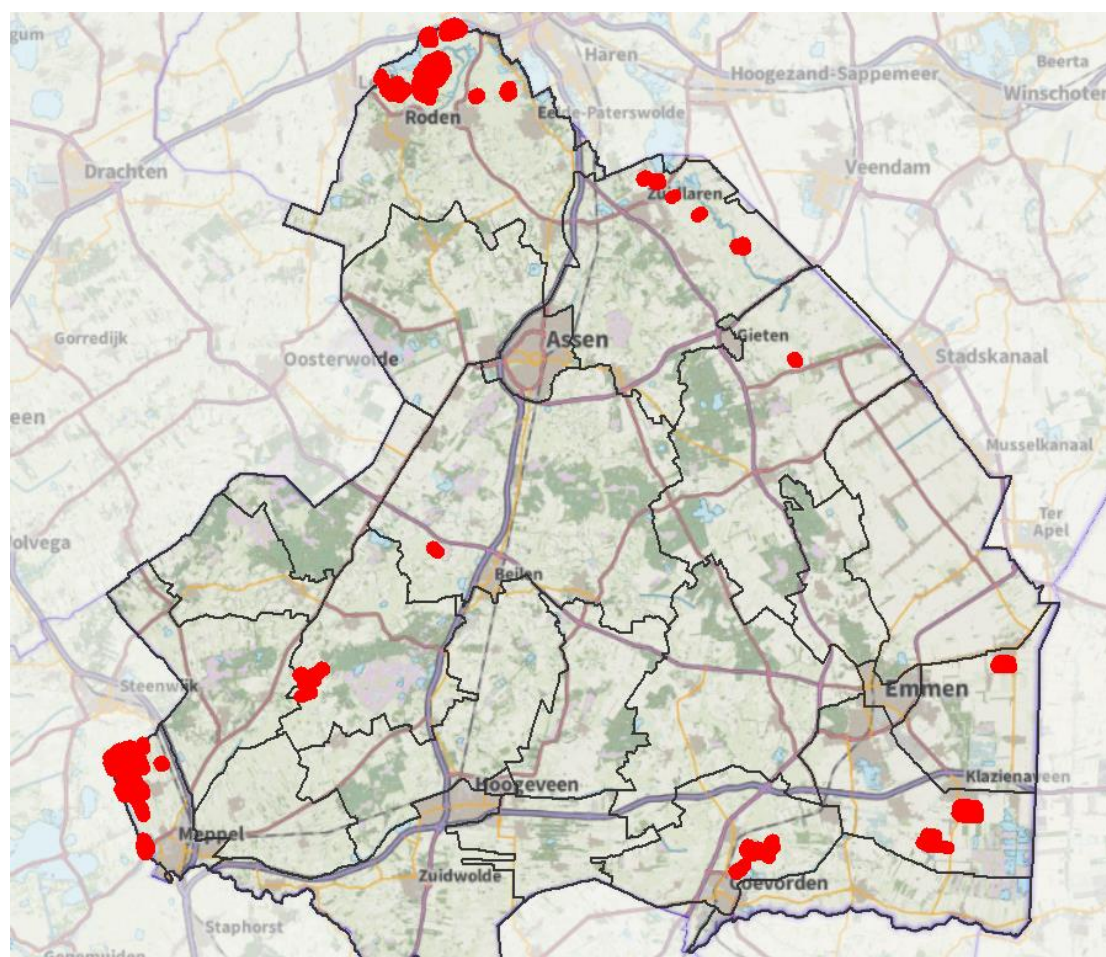
Winterganzen

Aantallen (bron: Sovon)

	midwintertelling (3e zaterdag januari)					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
grauw	3.011	7.007	6.931	8.053	6.889	10.073
kol	46.073	57.259	37.725	33.339	47.541	55.372
brand	6.830	6.261	5.788	6.254	14.353	12.124
riet	87.626	60.744	104.561	45.234	61.654	59.786
Canada	1.413	2.186	2.021	1.985	1.886	1.439

Getaxeerde schade in de winterperiode (bron: BIJ12)

winter	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	31.013	56.846	105.578	105.330	173.492
Kolgans	46.677	78.805	51.466	117.098	95.244
Brandgans	1.755	4.165	10.952	11.105	20.254
Rietgans	7.333	6.296	2.838	30.861	20.819
totaal	86.778	146.112	170.834	264.394	309.809

schadepercelen ganzen in winterperiodes 2020 en 2021

ZOMERGANZEN

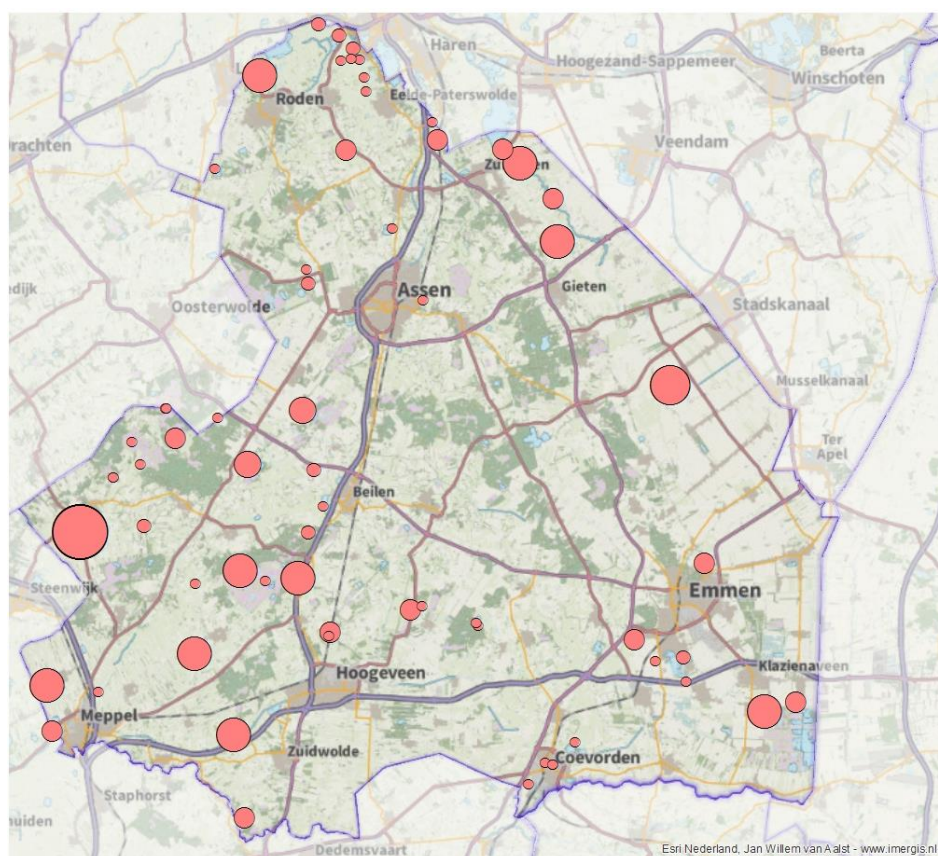
Zomerganzen aantallen (bron: Sovon en FRS)

	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	2.569	4.997	5.454	4.584	7.299
Kolgans	1	5	4	3	0
Brandgans	40	220	132	263	531
Grote Canadese gans	88	300	110	231	372
Nijlgans	865	1.155	727	1.042	1.198
Soepgans	185	321	317	301	551

tellingen steekproefgebieden (bron: Sovon)

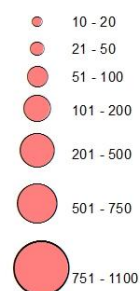
	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	10.681	11.435	6.119	10.656	16.605
Kolgans	165	60	189	108	214
Brandgans	290	791	144	250	170
Grote Canadese gans	1.073	1.351	1.195	1.750	1.485
Nijlgans	3.717	3.656	2.641	4.183	3.159
Soepgans	587	510	369	599	879

tellingen door WBE's (bron: FRS)

Sovon
telling zomerganzen 2021

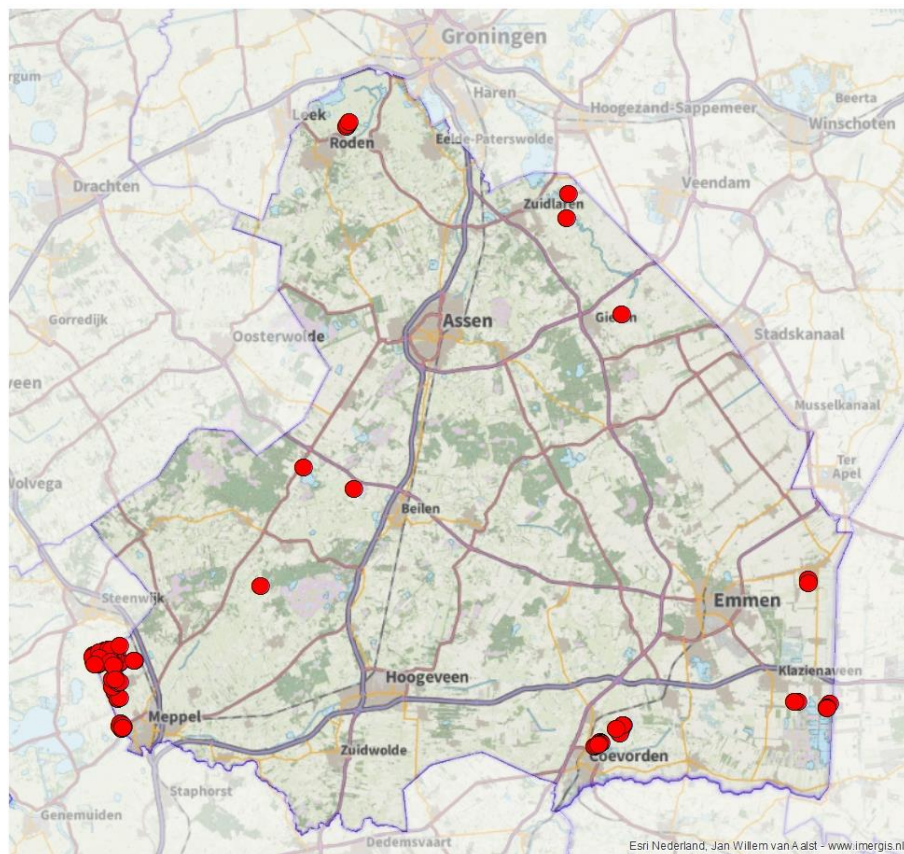
grauwe gans

Getaxeerde schade in de zomerperiode (bron: BIJ12)

zomer	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	61.970	20.828	23.287	34.600	56.088
Kolgans	14.202	8.243	8.304	1.468	11.361
Brandgans	2.981	0	300	2.911	7.421
Totaal	81.170	31.089	33.910	38.989	74.871

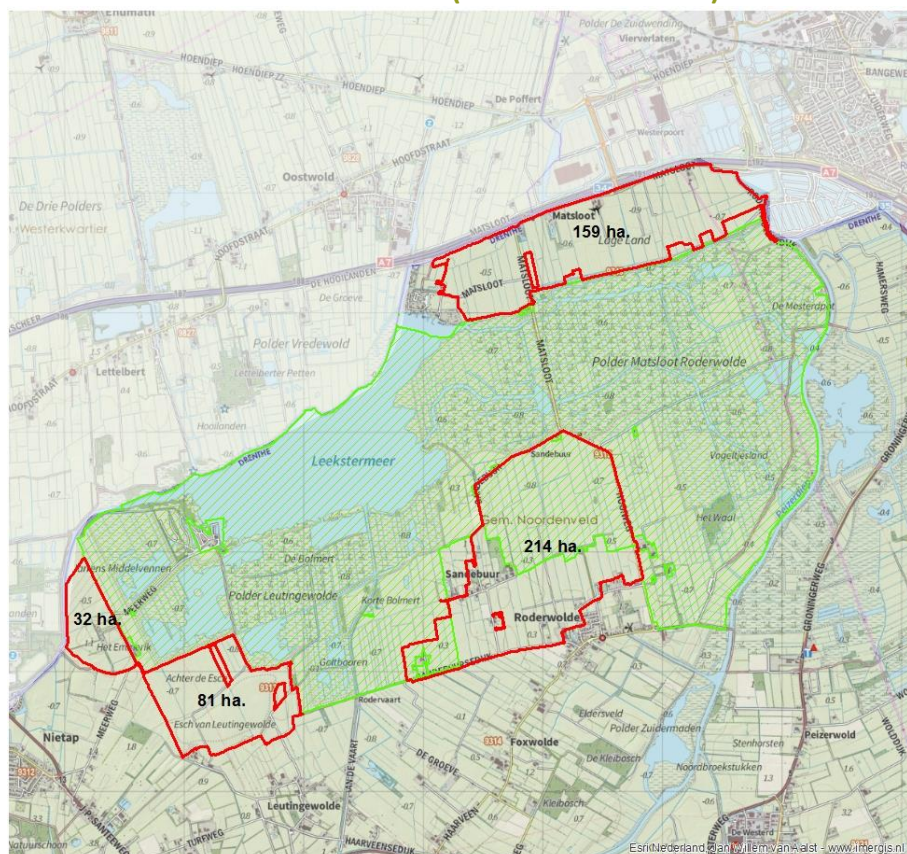
getaxeerde schade van overzomerende ganzen, constatering schade tussen april en november (bron: BIJ12)

BIJ12
schadepercelen 20-21
aanvang schade tussen mrt en nov
grauwe gans

● grauwe_gans_schadepercelen_mrt-nov

FOERAGEERGEBIEDEN DRENTH (SITUATIE PER 2022)

DR_foerageergebieden_2016
Dr_N2000

Getaxeerde schade binnen en buiten foerageergebieden (FG) in de winterperiode (bron: bij12)
NB. foerageergebieden komen tot en met 2022 alleen voor in het Leekstermeergebied.

winter 2020	FG	niet FG	totaal
Grauwe gans	36.484	69.094	105.578
Kolgans	21.969	29.497	51.466
Brandgans	6.778	4.174	10.952
Rietgans	0	2.838	2.838
Totaal	65.231	105.604	170.835

winter 2021	FG	niet FG	totaal
Grauwe gans	33.493	71.837	105.330
Kolgans	54.739	62.359	117.098
Brandgans	2.388	8.717	11.105
Rietgans		30.861	30.861
Totaal	90.620	173.773	264.394

winter 2022	FG	niet FG	totaal
Grauwe gans	40.911	132.582	173.492
Kolgans	33.602	61.642	95.244
Brandgans	14.058	6.195	20.254
Rietgans		20.819	20.819
Totaal	88.571	221.238	309.809

Getaxeerde schade in de winterperiode, op gebiedsniveau (bron: BIJ12)

Leekstermeer	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	12.625	23.900	45.933	43.235	56.968
Kolgans	32.610	39.172	23.335	72.305	49.366
Brandgans	1.755	2.344	7.722	2.701	19.858

Hunze	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	1.553	8.213	2.066	12.628	32.683
Kolgans		6.363	0	8.423	6.696
Brandgans			0	5.110	0
Rietgans			0	360	0

Bargerveen	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	2.726	3.640	12.730	14.068	25.965
Kolgans		3.715	0	10.384	3.444
Brandgans		1.161	3.217	0	0
Rietgans	2.725	2.513	0	7.219	3.179

Coevorden	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	2.420	2.084	11.521	9.510	20.813
Kolgans	2.419	1.704	0	2.478	6.202
Brandgans			13	0	0
Rietgans			151	1.652	0

Dwingelderveld	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	1.456	405	7.747	4.405	9.047
Kolgans	1.367	405	0	3.069	5.958
Brandgans			0	3.069	0
Rietgans	1.800	1.215	0	17.859	12.569

Nijeveen	2018	2019	2020	2021	2022
Grauwe gans	10.233	18.604	25.581	13.185	28.017
Kolgans	10.281	27.446	28.131	20.439	23.576
Brandgans		660		226	396
Rietgans	2.808	2.568	2.458	2.121	5.071

Getaxeerde schade in de zomerperiode, op gebiedsniveau (bron: BIJ12)

Leekstermeer	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	4.554	3.870	2.191	12.532	15.188
Kolgans				1.468	10.091
Brandgans				1.398	7.421
Hunze	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans				8.293	1.904
Kolgans					1.270
Brandgans	1.529			1.019	
Bargerveen	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans				1.503	17.588
Coevorden	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans			1.425	1.348	
Dwingelderveld	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	28.423		4.338	3.634	17.385
Nijeveen	2017	2018	2019	2020	2021
Grauwe gans	13.200	12.150	10.085	7.291	10.087
Kolgans	1.320	2.871	422		
Rietgans		1.380			

Telling overzomerende grauwe ganzen door WBE's, per gebied. (Bron: FRS)

	2017	2018	2019	2020	2021
Leekstermeer	1.177	2.530	561	507	498
Hunze	999	1.906	1.135	1.419	3.555
Bargerveen	726	414	597	1.453	1.474
Coevorden	1.729	1.854	1.630	861	2.397
Dwingelderveld	4.188	2.022	926	2.630	4.764
Nijeveen	733	857	6	726	1.822
Overig	1.129	1.852	1.264	3.060	2.095
Totaal	10.681	11.435	6.119	10.656	16.605

Telling Sovon in steekproefgebieden (bron: Sovon)

	2018	2019	2020	2021
Bargerveen	743	1.586	536	578
Coevorden	204	567	113	20
Dwingelderveld	493	6	277	154
Hunze	258	1.786	2.446	877
Leekstermeer	671	412	581	443
Nijeveen	1.729	952	569	2.058
Totaal	4.098	5.309	4.522	4.130

Noot.

Proportionaliteit, subsidiariteit en effectiviteit.

Het wettelijk kader brengt met zich mee dat het proportionaliteitsbeginsel van toepassing is; namelijk het optreden moet geschikt en noodzakelijk zijn en er is geen minder restrictief alternatief dat hetzelfde doel bereikt.

Naast de afweging op proportionaliteit geeft de Raad van State¹ aan dat ook effectiviteit en subsidiariteit onderzocht worden. Dit is nodig om een afwijking op de verbodsbepalingen nauwkeurig en treffend te motiveren.

Proportionaliteit gaat om de vraag of het belang om van de verbodsbepaling af te wijken in verhouding staat tot de inbreuk.

Subsidiariteit betekent dat het minst ingrijpende middel moet worden ingezet om een bepaald doel te bereiken. (escalatieladder)

Effectiviteit gaat over de vraag of het doel (in dit geval het beperken van gewasschade door ganzen) bereikt wordt.

N2000

In de volgende N2000 gebieden zijn de kolgans, de brandgans en de toendrarietgans (allen als niet-broedvogel) opgenomen in het N2000 aanwijzingsbesluit. (bron: <https://www.natura2000.nl/gebieden>)

Bargerveen	instandhoudings doelstelling	populatie	populatie waarde
Toendrarietgans	slaap- en rustplaats	17.600	maximum
Dwingelderveld	instandhoudings doelstelling	populatie	populatie waarde
Toendrarietgans	slaap- en rustplaats	5.900	maximum
Fochteloërveen	instandhoudings doelstelling	populatie	populatie waarde
Kolgans	slaap- en rustplaats	2.300	maximum
Toendrarietgans	slaap- en rustplaats	11.100	maximum
Leekstermeergebied	instandhoudings doelstelling	populatie	populatie waarde
Kolgans	slaap- en rustplaats en foerageergebied	640	gemiddelde
Brandgans	slaap- en rustplaats en foerageergebied	110	gemiddelde
Zuidlaardermeergebied	instandhoudings doelstelling	populatie	populatie waarde
Kolgans	slaap- en rustplaats	10.100	maximum
Kolgans	foerageergebied	630	gemiddelde
Toendrarietgans	slaap- en rustplaats	210	gemiddelde

¹ ECLI:NL:RVS:2016:2266